

Poročilo se vzame z odobravanjem na znanje. Sledi volitev. Proti ponovljeni izjavi gosp. Gradišnika predlaga g. F. Brinar, da se izvoli ves stari odbor ter se tako pokaže naša popolna edinost. Z velikim navdušenjem se ta predlog soglasno sprejme in izvoljeni se mu udado.

Vodstvo »Zveze« sestoji torej iz naslednjih članov: g. Armin Gradišnik, nadučitelj v Celju, predsednik; g. Vekoslav Strmšek, nadučitelj v Št. Petru v M. s., podpredsednik; g. Franc Krajnc, učitelj v Celju, tajnik; g. Miloš Levstik, učitelj v Celju, blagajnik; g. Ivan Knapič, nadučitelj v Vidmu, in g. Ernst Slanc, nadučitelj pri Sv. Bolfenku, odbornika.

G. Kopic izrazi svoje prepričanje, da se bodo društva šele zdaj, ko vlada prava edinost, prav oklenila naše »Zveze«.

G. Strmšek predlaga, da bi se z ozirom na to, da se bodo zmanjšali prispevki »Bundu«, zvišali isti za »Zvezo« na 40 vinarjev za člana, oziroma da bi se dalo vodstvu popoblastilo, zvišati jih še nekoliko po potrebi. G. Knapič pa predlaga, da naj velja to šele tedaj, ko bo nameravano združenje že res izvršeno. To se sprejme.

S tem je bila ta seja končana.

B. Glavni zbor.

G. Gradišnik pozdravi v zvišenih besedah novodošle tovariše in tovarišice, ki jih je bilo precej lepo število, ter goste: gosp. ravnatelja Schreinerja, že zgoranj omenjene gg. Jelenca in Dimnika in edinega častnega člana našega društva g. Antona Brezovnika.

Nato poroča zopet kratko o dozdanjem delovanju »Zveze« ter kliče končno, naj se v društvih z vso vnemo deluje na to, da se bodo ta čim tesneje oklenila »Zveze« ter tudi vestno izpolnovala svoje dolžnosti, tako da bo imel drugo leto kaj več in le dobrega in veselega poročati.

Nadalje opozarja na važnost učit. konvikta, navdušuje k pristopu ter zaprosi g. Dimnika, da poroča o tem društvu. G. Dimnik pravi, da se je povabilo štaj. slov. učiteljstvo, da pristopi društvu kot polnopraven član, da pa se to doslej še ni izjavilo. Besede gosp. Gradišnika da sprejme z zadovoljstvom na znanje.

G. Strmšek predlaga, da se stori formalni sklep, da se sprejme z veseljem ponudba učiteljskega konvikta. To se zgodi.

Isti predlagatelj predlaga nadalje, da bi se z ozirom na to, da konvikt v doglednem času še pač ne bo začel poslovati, porabljal obresti od nabrane vsote že zdaj za podporo učiteljskih sirot. G. Dimnik obljubi, da bo o tem poročal, a dvomi, da bi se sprejelo. Sicer pa je mnenja, da bo konvikt vendar prej dovršen, nego se misli — učiteljstvo naj le pridno povsod in ob vsaki priliki na to deluje.

Nato je sledilo predavanje g. Schreinerja o bakterijah. To navidez suhoparno, a ravno za učitelje neizmerno važno snov je podaval tako izborno — kakor pač zna le on da so vsi navzoči z napeto pozornostjo sledili nad uro trajajočemu govoru. Burno priznavanje zbranih in predsednikova srčna zahvala je bilo plačilo g. podavatelju. Pri tem opomnim, da je gosp. Schreiner radovoljno obljubil podavati večkrat pri zborovanjih »Zveze«, za kar mu bo učiteljstvo gotovo hvaležno.

Sledil je kratek razgovor o naši gospodarski organizaciji. O tem se bo pri prihodnjih zborovanjih še natančneje razpravljalo.

Predsednik še omeni, da se nameravajo ustanoviti posebni ferialni kurzi za učitelje-neučitelje, to je take ljudi, ki brez potrebnih dokumentov iščejo v šoli kruha: namreč za suplente brez mature. Vračajo se torej časi kakor so bili pred 30 leti, ko so morali stari učitelji k sličnim kurzom, da so se vsaj nekoliko prilagodili novim terjatvam. Ti kurzi bi naj torej nadomestili, kar smo drugi pridobili tekom let resnih študij! To je očitno nazadovanje, ki se mu treba odločno upreti.

G. Knaflič predlaga, da bi se zastopniki učiteljstva v okrajnih šol. svetih uprli proti temu.

Obvelja pa predlog gosp. Strmška, da »Zveza« energično protestira zoper te kurze. — Da, naj nam dajo plače, kakor se za učitelje spodobi, in učiteljev bo dovolj. Ako pa tega ne zmorejo, naj rajši šole pozaprol!

G. Požegar opozarja na nevarnost, ki preti naši mladeži po nekaterih časnikih, ter predlaga, naj se javnost opozori, da nam tudi pomaga vzgajati, ter da se naj učiteljstvo — posebno po nedolžnem — po časnikih ne blati! Sprejeto.

Sledil je še razgovor o neki podjetnosti, ker pa še ni za javnost.

G. predsednik se vsem navzočim zahvali za udeležbo in vztrajnost ter zakliče: »Na veselo snidenje!«

Bili smo potem še združeni nekoliko uric v pravi bratovski ljubezni v »Narodnem domu« in vrnili smo se, kakor omenjeno, s popolnim zadovoljstvom in prepričanjem, da se je šele ta dan naša »Zveza« v resnici porodila. Naj raste cvete in obrodi mnogo dobrega sadu!

Učni načrt in učne knjige meščanske šole v Krškem.

I.

Ko so otvorili meščansko šolo v Krškem l. 1878., se je šele razvijalo tudi splošno ljudsko šolstvo na Kranjskem. Ministrstvo je bilo izdalo splošne normalne učne načrte za občje ljudske in meščanske šole l. 1874. Na podlagi teh normativnih načrtov so c. kr. deželni šolski sveti, zaslišavši prej deželne učiteljske skupščine, izdali merodajne učne načrte. Na Kranjskem so bili taki načrti pred c. 20 leti izdelani samo za občje ljudske šole; da bi jih izdali tudi za meščanske šole, ni bilo skoro potreba, ker je bila in je še danes ena sama deška šola te vrste, in še ta je za slovenske otroke v slovenski deželi le nemška.

Ker ni bilo torej posebnega, od poklicane oblasti izdelanega učnega načrta za to nemško meščansko šolo, se je ravnalo ravnateljstvo po splošnem, od ministrstva za vse dežele priobčenem učnem načrtu, s tem razločkom, da je na svojo pest in lastno odgovornost uvedlo še slovenščino po dve uri na teden kot učni predmet v vsakem razredu.

Ta provizorij je trajal do šolskega leta 1885/6. Leta 1883. je pa bila izdana šolska novela k državnemu šolskemu zakonu iz l. 1869.

S to novelo in z dotično ministrsko naredbo se je povzdignilo posebno meščansko šolstvo. Na podlagi teh zakonitih ukrepov je morala vsaka poedina meščanska šola imeti svoj posebni učni načrt, v katerem je bil izražen še njen posebni značaj, n. pr. kmetijski (kakešnega je dobil

učni načrt krške šole), obrtni, trgovski itd. Ta načrt so morali in so ga tudi izdelali v Krškem pod vodstvom okrajnega šolskega nadzornika že kmalu po izišlem ukazu in so ga instančnim potom predložili ministrstvu v odobrenje.

Pri izdelovanju tega »načrta« so vzeli za podlago splošni normativni ministrski načrt iz l. 1874., samo da so se pri nekaterih predmetih (osebito pri prirodopisu) ozirali na kmetijstvo in da so slovenščini kot predmetu odkazali v 1. in 2. razredu po 3 ure, v 3. pa po 2 uri na teden. Načrt je bil spisane seveda v nemškem jeziku, toda tvarina za slovenski jezik je v njem navedena s slovenskim tekstom, ne da bi se bile te slovenske besede tudi po nemško tolmačile.

Ta učni načrt je potoval v dveh izvodih na ministrstvo, a nazaj ni prišel nobeden. Šele zaradi moledovanja je ravnateljstvo l. 1885. dobilo toliko naznanilo, v kolikor in v čem je ministrstvo izpremenilo predloženi učni načrt. Teh dobrih in potrebnih izprememb, ki pa sicer tudi niso bile načelne važnosti, je bilo ravnateljstvo veselo. Ali kaj bi mu bile kasnile te izpremembe, ko od predloženih dveh originalov ni niti eden nazaj priromal, če ne bi imelo ravnateljstvo koncepta doma!

Na podlagi ministrskih izprememb je ravnatelj popravil koncept in ga takoj poslal v tiskarno, da je bil v letnem poročilu istega leta v prvič natisnjen, čez kakih 10 let v šolskem letnem poročilu v drugič in lani na enak način in še posebej vtretjič.

Zakaj pa to pripovedujemo? V teku 27 let je vse polno šolskih nadzornikov — okrajnih, deželnih, slovenskih, nemških — nadzorovalo meščansko šolo. Vsi so se, kar je čisto naravno, zanimali za učni načrt, a nihče se ni in se ni mogel nad tem načrtom izpotikati. Samo v najnovejšem času se je našel nadzornik, ki je učni načrt tolmačil nekako tako: »Če je tekst za slovensko tvarino slovenski, je gotovo tudi učni jezik v slovenski uri slovenski. Kako se pa nemški otroci uče slovenščine? Aha, nemškim otrokom se godi krivica?! —« Čeravno so mu razjasnili, da nemških otrok ni, mu menda vendar ni šlo v glavo, da bi bilo ministrstvo potrdilo obstoječi učni načrt. Vkljub temu, da je bil ta že dvakrat (in zdaj vtretjič) natisnjen, je zahteval nadzornik od ravnatelja original učnega načrta. Ravnatelj pa originala ni bil sam nikoli izdelal, ni nikoli potrjenega v roke dobil od svojih višjih ter ga torej ni imel in ga tudi izgubiti ni mogel. Vkljub temu so mu ta dozdevni nedostatek očitali, in dobil je ukaz, ki ga pa še potem niso preklicali, ko se je bil v svoji pritožbi opravičil tako, kakor smo to opisali.

Kako bi bolje uspevala krška meščanska šola.

Ko so leta 1878. slovesno otvorili meščansko šolo v Krškem ob navzočnosti naučnega ministra Stremayerja, je ta poudarjal v svojem govoru, da bodo na zavodu gojili tudi materni jezik učencev. Pri slavnosti je govoril tudi tedanji župan krški Vilj. Pfeifer. Meščanski šoli na ljubo so razširili ljudsko šolo v Krškem na 4 razrede in uvedli utrakvistični pouk, tako da so nemščino pričeli poučevati že v prvem razredu. Ali ker obiskuje to šolo le kakih 200 otrok, oziroma okolo 100 dečkov, ima meščanska šola od krške

ljudske šole premalo naraščaja, namreč le 15% do 22% na leto.

Večina učencev prihaja iz sosednih čisto slovenskih šol. Ljubo niso šolski prostori prazni, morajo sprejeti vsakega, da le malo pozna nemške črke. Da pri takih razmerah šola v jezikovnem oziru ne more stati na stališču meščanskih šol, je umevno. Tej težavni nalogi bi tudi ne bil kos tisti pruski učitelj, ki je nas Avstrijce premagal pri Kraljevem gradcu, čeprav bi poizkušal svojo umetnost z norimberškim lijem. Tak učitelj more pač mladini vtepati v glavo nemškega duha, ali znanosti ne. V prvem razredu more le tisti učitelj kaj opraviti, ki se poslužuje maternega jezika pri pouku, in tudi v višjih je treba večkrat kaj pojasniti s pomočjo slovenščine.

Ta šola bi se morala sploh postaviti na drugo, zdravjšo pedagoško podlago, to je utrakvistično. V prvem razredu bi morali večino predmetov poučevati v maternem jeziku, v drugem vsaj polovico, v tretjem pa bi že lahko učili večino predmetov v nemškem jeziku. Šola bi torej ostala v principu nemška in obdržala v smislu ustanove določene štipendije.

Tako preustrojiti šolo je že pred leti nameraval deželni odbor, in odbornik dr. Vošnjak je imel nalog pogajati se z rajnkim Hočevarjem. Toda ta je zadnja leta tako duševno opešal, da ni bil z njim nikak razgovor več mogoč, in tako je ostalo pri starem. Da je šola tako urejena, je delo tedanjega okrajnega glavarja Schönwettera. Hočevar je prvotno nameraval ustanoviti več ljudskih šol v krškem okraju, na katerih bi bila nemščina obligaten predmet. On kot sin kmetijskih staršev iz Velikih Lašč tudi ni bil nikdar kak pangerman, ampak kot star Kranjec vnet za nemščino. Bil je tudi ustanovnik »Slovenske Maticice«. Njegova soproga je meščanska hči iz Radovljice, ki sama pravi, da ni Nemka, ampak le »deutschgesinnt« (menda zato, ker je bilo časih tako bolj »nobel«). Bogastvo sta si pridobila z dacom, ki so ga pobirali v domači deželi, in ker šola vzdržuje slovenski krški okraj, ni pri tem zavodu udeleženega nič tujega kapitala.

Sprememba v pedagoško-didaktičnem oziru je pa nujno potrebna, ako hoče šola res služiti namenu meščanskih šol. Prva prilika za preosnovo bo, ko prevzame dežela stroške za krško meščansko šolo.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Iz »Društva za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani.« Koncertni odsek je imel 14. t. m. svojo prvo sejo. Sklenil je, prirediti ob času zborovanja dež. skupščine v začetku septembra na čast udeležencem vrtno veselico na korist »Učit. konviktu« na vrtu hotela Ilirije. Za pevovodjo je bil izvoljen učitelj Pavel Gorjup. — Poznejše sklepe bomo vedno takoj priobčevali.

Vdovsko učiteljsko društvo. Nekateri člani »Vdovskega društva« še niso plačali letnine za leto 1905. Prosimo jih prav vljudno, da to čimprej store, ker bi sicer po § 10. društvenih pravil prenehali biti člani imenovanega društva, ako bi še v tekočem mesecu ne poslali svojih letnih prispevkov. Blagajnik.

Učiteljsko društvo radovljiškega okraja je zborovalo dne 4. t. m. na Jesenicah. G. predsednik A. Grčar pozdravi vse navzoče s toplimi besedami, posebno c. kr. okr. šol. nadzornika g. F. Kalingerja in iz Škofje Loke došle gg. tovariše. Za tem se je vršila volitev predsednika in odbora.